

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

נתיבי הלכה - הדף היומי

השתלשלות ההלכה מהדף
עד השולחן ערוך

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

טלטול בספינה ששטחה גדול מבית סאתים

(צ' א') **איתמר**, ספינה (יותר מבית סאתים) - (1) רב אמר: מותר לטלטל בכולה, דהא איכא מחיצתא (יש מחיצות לספינה, והוקפה לדירה). (2) ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות. מחיצות להבריא מים עשויות (ולא לדירה).

(צ' ב') אמר ליה רב חייא בר יוסף לשמואל: הילכתא כוותך או הילכתא כרב?¹

אמר ליה: הילכתא כרב (שחזר בו שמואל מדבריו, ומטלטלים בכל הספינה).

אמר רב גידל אמר רב חייא בר יוסף: ומודה רב שאם כפאה על פיה (העמידה ביבשה הפוך), שאין מטלטלין בה (על גבה) אלא בארבע אמות.

(ומברר) כפאה למאי? אילימא לדור תחתיה, מאי שנא מגג יחיד?² אלא שכפאה לזופתה.³

שיטות הראשונים

מחלוקת רב ושמואל בטלטול בספינה: כתבו **תוספות** דביתירה מבית סאתים איירי כדפירש רש"י, ופליגי אי חשיבי מחיצה דספינה כמוקפת לדירה אי לא; אבל בפחות מבית סאתים לכולי עלמא הויא מחיצה ומטלטל בה.⁴

ספינה שכפאה לזופתה: רש"י כתב דאינן עומדות כל זמן כפיתן לא לדירת מעלן ולא לדירת מוטן. ונראה מדבריו דכי כפאה לזופתה, אפילו תחתיה אסור.⁶ וכן פסק השו"ע.⁷

¹ מבואר בגמרא שדיון זה, אליבא דגירסת רב אשי, נאמר על ספינה.

² שאמר רב אפילו לרבנן מותר לטלטל בכולו ואפילו יותר מבית סאתים. שכיוון שמחיצות לדירה נעשו, אע"פ שלא לדירת מעלה, כשאומרים גוד אסיק, נחשב כהיקף לדירה. רש"י.

³ שביטל מחיצותיה מתורת דירה, שאינן עומדות כל זמן כפייתה לדירה, לא למעלה ולא למטה, ונחשב כעמוד בעלמא, וגם כשאומרים גוד אסיק, נחשב כהיקף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, ודינה ככרמלית. רש"י.

⁴ דהא נעשה כולה כד' אמות, דפסקי רב ושמואל כרבן גמליאל בספינה, בפרק מי שהוציאוהו (לעיל מ"ב ב'), ואי אפילו בפחות מבית סאתים אין מטלטלין בה אלא בד', לא היתה נחשבת כד' אמות; כמו בשבת בתל ונקע, דדוקא מד' אמות ועד בית סאתים, אבל יותר מבית סאתים לא. תוספות (צ' א', איתמר ספינה). אמנם ראה מש"כ בהערה הבאה, בשם הגהות מיימוניות.

⁵ והרמב"ם כתב (הל' שבת י"ב) "אֶפְלוּ פְּלִים, כְּגוֹן סְפִינָה אוּ מְגָדֵל שְׁלֵעֵץ וְכִנְרֵת וְכִיּוֹצָא כְּהֵן - אִם יֵשׁ כְּהֵן אֶרְבָּעָה עַל אֶרְבָּעָה כְּגַבְהָ עֶשְׂרֵה אוּ יֵתֵר עַל זֶה, הָרִי הֵן רְשׁוּת הַיְחִיד גְּמוּרָה." וכתב בהגהות מיימוניות: כרב (הסובר שספינה נחשבת רשות היחיד), לגבי שמואל דאמר אין מטלטלין בה אלא בד' אמות, דמחיצות להבריא מים עשויות. אמנם לפי מש"כ תוספות (צ' א', ד"ה איתמר ספינה), דביתירה מבית סאתים איירי, ופליגי אי חשיבי מחיצה דספינה כמוקפת לדירה אי לא, אבל בפחות מבית סאתים לכולי עלמא הויא מחיצה ומטלטל בה, לפי זה דינו של הרמב"ם נאמר גם לשמואל.

⁶ אבל הרא"ש כתב שאם כפאה לזופתה שאין מטלטלין על גבה. וכתב הב"י (או"ח סס"ד) שנראה מדבריו דתחתיה לעולם מותר, מאחר שעיקר המחיצות נעשו לדירה. אמנם הב"ח חלק עליו בהבנת דברי הרא"ש (וכתב דלא פליג ארש"י, עיי"ש). והרי"ף השמיט הא דמודה רב שאם כפאה על פיה אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות. וכבר תמה על זה הב"י. גם הרמב"ם (הל' שבת י"ב) לא התייחס לדין כפאה על פיה. וצ"ב.

⁷ או"ח סס"ד.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

בעזה"ש"ת
כ השון תשפ"א
מסכת: עירובין | פרק: ט | דף: צ'

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות שבת, סימן שסב)

ד. ספינה, מתר לטלטל בכלה, אפלו היא יותר מבית סאתים, דחשיבה מקפת לדירה (וע"ל סי' שס"ו, וסוף סימן שפ"ב).
כפאה לדור תחתיה, הוי רשות היחיד אף עליה. כפאה לזפתה, אין מטלטלין בה אלא בד' אמות אם הוא יותר
מסאתים.